

Nr 25

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ombildning av statens reproduktionsanstalt till aktiebolag, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 mars 1961 dagtecknad proposition, nr 93, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* besluta att statens reproduktionsanstalt skall per den 1 juli 1962 organiseras som ett statligt aktiebolag i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i propositionen, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för att förbereda det nya bolagets bildande m. m. *dels ock* för budgetåret 1961/62 anvisa till Statens Reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning samt Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten investeringsanslag av 205 000 kronor respektive 10 000 kronor.

Utskottet har i detta sammanhang behandlat de till utskottet hänvisade motionerna I: 643 av herr *Schmidt m. fl.* och II: 752 av herr *Bohman m. fl.*, i vilka likalydande motioner yrkats, att riksdagen vid behandlingen av ifrågavarande proposition måtte *dels* uttala att det blivande bolaget bör verka och utvecklas i fri konkurrens och under marknadsmässiga betingelser samt att såväl tryckningen som distributionen av de officiella kartorna bör ske efter anbudsförfarande och i fri konkurrens, *dels* i övrigt beakta vad i motionerna anförts.

Beträffande det närmare innehållet i förenämnda motioner får utskottet hänvisa till motionen II: 752.

I propositionen har lämnats en företagshistorik samt en redogörelse för tidigare behandling av statens reproduktionsanstalts företagsform och verksamhet (s. 3—8), för reproduktionsanstaltens nuvarande förhållanden och verksamhet (s. 9—13), för föreslagen ny organisation för reproduktionsanstalten (s. 14—19), för övergångsproblem i samband med anstaltens ombildning till aktiebolag (s. 20—24), för det statliga karttrycket (s. 25—28) samt för lantmäteristyrelsens skrivelse angående statens reproduktionsanstalts anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 (s. 29). Utskottet tillåter sig hänvisa till sagda delar av propositionen.

Departementschefen

Departementschefen har anfört följande.

»Statens reproduktionsanstalt har enligt sin instruktion till uppgift att, mot betalning, åt staten och dess organ ävensom åt enskilda utföra reproduktion och tryck av kartor, ritningar, blanketter m. m. samt att bedri-

va förlagsverksamhet i samband därmed. Reproduktionsanstalten erhöll sin nuvarande organisation såsom ett affärsdrivande verk under lantmäteristyrerelsens överinseende år 1926. Därefter har anstalten genomgått en betydande utveckling och bedriver numera en relativt omfattande tryckeri- och förlagsverksamhet.

För närvarande innefattar reproduktionsanstaltens organisation, för vilken lämnats en närmare redogörelse i det föregående, bland annat en litografisk och en typografisk avdelning samt bokbinderi, kartredaktion och förlag. Den litografiska avdelningens produktion består till cirka 50 procent av karttryck och till återstående del av blankettryck, förpackningstryck, journaler och tidskrifter, m. m. I tryckningen av de av rikets allmänna kartverk framställda kartorna har anstalten — trots syftet med anstaltens tillkomst och instruktionens ordalag — hittills medverkat endast i mycket ringa utsträckning. De karttryck som anstalten för närvarande utför är i första hand sådana som har samband med lantmäteriets fastighetsbildningsåtgärder, vidare grundkartor för olika planeringsändamål, byggnadsplaner, stadsplaner och generalplaner, kartor i samband med ändring i rikets indelning samt andra beställningar för städers och samhällens behov, exempelvis turistkartor och adresskartor. Verksamheten på den litografiska avdelningen innefattar även fotografiskt ateljéarbete. Den typografiska avdelningen trycker blanketter, böcker, tidskrifter m. m. Avdelningen utför jämväl visst riksdagstryck. Kartredaktionen bedriver kundservice i samband med beställningstryck av kartor samt framställer manuskript för karttryck. Vid förlaget tillhandahålles en mångfald olika artiklar, däribland cirka 1 000 olika slag av blanketter. Förlagsverksamheten har en årsomsättning å i runt tal en miljon kronor och antalet försändelser under ett år uppgår till cirka 30 000. Sistnämnda verksamhet omfattar inte bara litteratur och blanketter utan även kartpapper, plaster och annat ritmaterial. I samarbete med andra statliga organ har i vissa fall även kartor införts i förlags- och distributionsverksamheten. Slutligen bedrivs vid anstalten visst utvecklingsarbete på karttryckets område.

För närvarande är antalet anställda vid anstalten i runt tal 150. Övervägande flertalet av dessa är specialutbildade för karttryck. Årsomsättningen uppgår till cirka 3,6 miljoner kronor.

Den år 1926 tillkomna organisationsformen visade sig tidigt mindre ändamålsenlig för reproduktionsanstalten. Redan år 1931 framlade lantmäteristyrelsen, såsom förut redovisats, förslag om att anstalten helt skulle skiljas från ämbetsverket och ställas under en särskild styrelse. Anstaltens verksamhet, som till en början huvudsakligen omfattade vissa kartreproduktionsarbeten inom lantmäteriet, hade nämligen utvecklats på ett sådant sätt att arbetena till större delen verkställdes åt beställare utanför det samma. Även ur affärsekonomiska synpunkter ansåg lantmäteristyrelsen skäl föreligga för att anstalten skulle erhålla en självständig ställning.

Frågan om en ändring av reproduktionsanstaltens företagsform från affärsdrivande verk till aktiebolag berördes första gången i ett år 1936 avgivet utredningsförslag rörande rikets ekonomiska kartläggning. I detta angavs såsom en alternativ organisatorisk lösning, därest staten skulle omhänderha karttrycket och kartutgivningen, att anstalten ombildades till ett aktiebolag med staten som intressent. Samma fråga blev sedermera föremål för behandling av en delegation inom 1946 års tryckeriutredning. Efter att ha konstaterat att anstaltens verksamhet blivit så omfattande och organisationen vunnit sådan stadga, att det måste anses motiverat att anstalten organiserades såsom ett helt fristående organ, fann delegationen att skäl talade för att anstalten omvandlades till aktiebolag men stannade likväl för att den tills vidare borde vara affärsdrivande verk ehuru under särskild styrelse.

Ämnet har senast behandlats av 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna. Dess förslag, som är enhälligt,¹ innebär att anstalten bör ombildas till ett fristående aktiebolag med staten som ägare. Anstalten föreslås skola i princip ha samma arbetsuppgifter som för närvarande men beredas ökade möjligheter att erhålla uppgifter i samband med tryckningen av de officiella kartorna. Å andra sidan anser utredningen, att någon förtursrätt vad gäller statligt tryck inte bör tillerkännas anstalten. I sammanhanget framhåller utredningen såsom nödvändigt att anstaltens lokalförhållanden förbättras. Utredningen uttalar sig också för att redovisnings- och revisionssystemet utformas på det sätt som gäller inom andra statliga aktiebolag. Slutligen föreslår utredningen fortsatt prövning av vissa övergångsfrågor i samband med bolagsbildningen, bland annat spörsmålen om bolagets eget kapital, personalens avlönings- och pensionsförhållanden samt finansieringen av pensionsåtagandena.

Utredningens principförslag om bolagsbildning av reproduktionsanstalten har tillstyrkts av samtliga remissorgan som uttalat sig i ämnet utom av riksräkenskapsverket. Enligt detta ämbetsverk bör för övrigt frågan om företagsformen upptagas till avgörande först i samband med den slutliga prövningen av det officiella karttryckets ordnande.

De av 1953 års utredning angivna övergångsproblemen ävensom vissa andra frågor rörande reproduktionsanstaltens lokaler, personal, finansiering, kapitalbildning m. m. har på Kungl. Maj:ts uppdrag utretts av lantmäteristyrelsen i samråd med statskontoret, riksräkenskapsverket, statens lönenämnd och statens avtalsnämnd. Beträffande de av sagda myndigheter i januari 1961 framlagda utredningsförslagen och de häröver avgivna remissyttrandena torde jag få hänvisa till den föregående redogörelsen.

¹ Utredningens ledamöter var vid tidpunkten för behandlingen av förevarande fråga landshövdingen K. J. Olsson, riksdagsledamöterna W. S. Edström, N. O. Jönsson, N. G. Stenberg och O. V. Åman, överdirektören H. E. Oredsson, direktören E. W. Tunhammar, byråchefen G. L. Eriksson samt ombudsmannen T. V. Flybo.

I sitt hösten 1960 avgivna slutbetänkande med förslag till reformering av de nuvarande statliga företagsformerna m. m. har 1953 års utredning ånyo betonat, att aktiebolagsformen bör särskilt väl lämpa sig för reproduktionsanstalten.

Innan jag redovisar min egen ståndpunkt till spørsmålet om reproduktionsanstaltens framtida företagsform vill jag först beröra en av de verksamhetsgrenar, vars fortsatta inriktning och omfattning särskilt påverkar företagets utveckling. Jag åsyftar här reproduktionsarbetet m. m. i fråga om kartor. Såsom förut nämnts svarar anstalten för närvarande inte för någon nämnvärd del av tryckningen, lagerhållningen eller distributionen av de av rikets allmänna kartverk framställda officiella kartorna. Ifrågasvarande trycknings-, lagerhållnings- och distributionsuppgifter liksom upphovsrätten till flertalet av de av kartverket utgivna kartorna har genom avtal och mot viss royalty för kartverket överlåtits på det privata företaget Generalstabens litografiska anstalt, tillhörande Esseltekoncernen.

De inom försvarsväsendet använda karttyperna utgöres till helt övervägande delen av kartverkets produkter och bearbetningar därav. Även det militära kartrycket utföres i allmänhet av Generalstabens litografiska anstalt och då i enlighet med avtal som träffats mellan chefen för försvarsstaben och nämnda privata företag.

Frågan om det statliga kartryckets ordnande har varit föremål för utredning vid åtskilliga tillfällen. En uppräknig av dessa har skett i det föregående. Därvid har närmare återgivits vissa synpunkter och förslag dels av statens sakrevision i en i juni 1960 avgiven promemoria, dels av en därefter särskilt tillsatt expertkommitté i ett nyligen avgivet betänkande.

Tidigare denna dag har Kungl. Maj:t meddelat beslut i anledning av sistnämnda betänkande. Kungl. Maj:t har härvid bland annat förordnat att samtliga mellan kartverket och innehavaren av Generalstabens litografiska anstalt träffade avtal om tryckning och förlag av officiella kartor skall uppsägas med giltighet från och med den 1 januari 1963. Samtidigt har chefen för jordbruksdepartementet bemyndigats tillkalla en förhandlingsdelegation med uppgift att inom jordbruksdepartementet — med utgångspunkt från att, från och med nämnda tidpunkt, förläggandet av de officiella kartorna skall åvila staten, tryckningen av kartorna i princip skall ske efter anbudsförfarande och distributionen av kartorna i fråga skall ombesörjas inom den statliga sektorn — överlägga med berörda parter om de övergångsproblem, som uppkommer till följd av avtalsuppsägningen, samt att inkomma till Kungl. Maj:t med de förslag som överläggningarna leder till.

Med hänsyn till reproduktionsanstaltens arbetsuppgifter och verksamhetsinriktning finner jag — liksom den enhälliga, av företrädare för skilda intressegrupper sammansatta kommittén för behandling av frågor rörande

de statliga företagsformerna — att anstalten bör ombildas till statligt aktiebolag. Den nuvarande reproduktionsanstaltens verksamhet torde böra överföras på det nya bolaget den 1 juli 1962. Genom den förordade ändringen av företagsformen blir anstalten jämställd med de privata företag på marknaden som den har att konkurrera med. Den allmänna tryckeriverksamheten vid anstalten och det tidigare i dag beslutade förfarandet beträffande tryckningen liksom också i fråga om distributionen av de officiella kartorna motiverar att anstalten får ökade konkurrensmöjligheter. Jag vill i detta sammanhang erinra om företagsformsutredningens principuttalande i dess slutbetänkande, att bolagsformen synes framför allt böra väljas vid industriell och teknisk drift, där affärsverksamheten skall bedrivas på i stort sett samma villkor som i det enskilda näringslivet och i konkurrens med detta. Genom affärsdrift i bolagets form kommer vidare det statliga organet redovisningsmässigt och skattemässigt i samma ställning som ett privat företag.

I den bolagsordning för det nya statliga bolaget som Kungl. Maj:t skall fastställa bör angivas att detta har till ändamål att bedriva tryckeri- och förlagsverksamhet, innefattande även reproduktionsarbete i fråga om kartor.

Bolagets aktiebrev bör ställas till viss man. För den händelse vissa aktier framdeles kan komma att överlåtas på utomstående bör i bolagsordningen intagas sedvanliga bestämmelser innebärande skydd mot utländskt inflytande samt om hembudsskyldighet. Rösträtten för statens aktier på bolagsstämman utövas av den Kungl. Maj:t i varje särskilt fall därtill utser. Ändringar i bolagsordningen bör för att äga giltighet fastställas av Kungl. Maj:t. Bolagets inre organisation bör fastställas av den blivande styrelsen.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att låta vidtaga de förberedelseåtgärder, som erfordras för reproduktionsanstaltens övergång till bolag den 1 juli 1962. Det är min avsikt att så snart riksdagen meddelat sitt principbeslut om bolagsbildningen föreslå Kungl. Maj:t att tillsätta en särskild arbetsgrupp med karaktär av interimsstyrelse för det blivande bolaget. Gruppen bör genomföra sådana undersökningar om bolagets inriktning i fråga om skilda verksamhetsgrenar, om dessas lämpliga omfattning och om organisationen i stort ävensom sådana förhandlingar med bland annat berörda personalkategorier som bör vara avslutade innan bolaget träder i funktion.

Skulle anställd vid reproduktionsanstalten av någon anledning inte kunna beredas anställning vid bolaget bör, såsom lantmäteristyrelsen föreslagit, i princip tillämpas motsvarande förfarande, som 1960 års riksdag förordat (prop. 184, SU 206, rskr. 402) beträffande sådan personal vid marinverkstäderna i Karlskrona, som vid ombildningen av dessa verkstäder till bolag inte kan beredas anställning vid detta. Det skall i enlighet härmed ankomma på vederbörande arbetsmarknadsorgan att i samarbete med bland annat företagets ledning verka för vederbörandes omplacering. Därest någon an-

ställd ej skulle kunna beredas fortsatt anställning, synes Kungl. Maj:t böra äga bereda vederbörande viss ekonomisk gottgörelse enligt regler, i huvudsak utformade i anslutning till de bestämmelser, som med stöd av riksdagens beslut (prop. 1958: 101 och 1959: 110) gäller rörande övertalig personal vid örlogsvarven.

Även frågan om ersättning till det nybildade bolaget för pensionskostnader, som kan hänföras till anställningstid före övergången i bolagets tjänst, synes böra lösas i överensstämmelse med de riktlinjer som i detta hänseende angivits i fråga om Karlskronavarvet AB. Det torde alltså få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i ersättningsfrågan och kostnaderna för beslutade ersättningar bör utbetalas från anslag under tolfte huvudtiteln.

Den förut nämnda arbetsgruppen bör bland annat även framlägga förslag till namn å bolaget.

En viktig förutsättning för att verksamheten vid reproduktionsanstalten skall kunna bedrivas rationellt är att företagets lokalfråga får en snar och ändamålsenlig lösning. Såsom tidigare redovisats hyr anstalten för närvarande lokaler på fem olika ställen i Stockholm. Lokalernas sammanlagda planyta uppgår till 3 100 m². Ur arbetarskyddssynpunkt har lokalerna förklarats vara undermåliga och yrkesinspektionen har framfört anmärkningar mot desamma. Anstaltens lokalbehov kan utifrån dagens förutsättningar beräknas motsvara en planyta av ungefär 6 900 m². Detta behov anser jag böra tillgodoses genom att ett nybygge för företaget kommer till stånd i Stockholm. Med hänsyn till de krav på en central förläggning av det nya bolaget som följer av konkurrensen med privata företag med likartad verksamhet och behovet av närbelägenhet till rikets allmänna kartverk och lantmäteristyrelsen samt andra statliga organ kan jag inte förorda någon omlokalisering av företaget till landsorten. För en nybyggnad lämplig tomtmark finnes reserverad i Råcksta i Stockholms nordvästra del. Tomträttsavgälden för denna mark beräknas uppgå till cirka 35 000 kronor för år räknat. Under nästa budgetår torde, då avtal om markupplåtelsen förutsättes träda i kraft den 1 oktober 1961, erfordras ett belopp av 27 000 kronor för bekostande av dylik avgäld. För att bestrida sistnämnda utgift bör i gängse ordning disponeras för dylika ändamål avsedda medel under byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond.

Detaljplaneringen av ifrågavarande byggnadsprojekt, för vilket vissa preliminära ritningar redan finnes, bör påbörjas snarast med sikte på att anläggningsarbetena skall kunna igångsättas på senhösten detta år. Sedan Kungl. Maj:t efter tillämpning av de riktlinjer för handläggningen av ärenden rörande den statliga byggnadsverksamheten som godkänts av riksdagen tagit slutlig ställning till detaljplaneringen och de definitiva kostnadsberäkningarna, torde erforderligt investeringsanslag böra äskas hos riks-

dagen. Till frågan om formerna för upplåtandet av fastigheten till det statliga bolaget torde ställning inte nu behöva tagas.

Spörsmålen om det nybildade bolagets behov av aktiekapital och rörlig kredit i riksgäldskontoret liksom andra finansiella frågor i samband med ändringen av företagsformen bör närmare prövas av öförmälda arbetsgrupp med karaktär av interimsstyrelse i direkt anknytning till dess övriga undersökningar. Resultatet av prövningen bör därefter läggas till grund för de äskanden i ämnet som i överensstämmelse med det tidigare sagda skall underställas 1962 års riksdag. I detta sammanhang vill jag emellertid anföra följande.

Det å statens reproduktionsanstalts fond investerade kapitalet låg fram till år 1957 under 500 000 kronor. Sedan sistnämnda år ytterligare 500 000 kronor tillskjutits såsom rörelsemedel, är det bokförda beloppet nu cirka 1 miljon kronor. Anstalten har under perioden 1926—1960 inlevererat cirka 2,5 miljoner kronor till statskassan såsom överskott av rörelsen.

Vid anstaltens ombildning till statligt aktiebolag bör på grundval av Kungl. Maj:ts beslut till bolaget föras i princip samtliga vid övergångstillfallet till anstalten hänförliga tillgångar och skulder samt företagens hela rörelse. En ändring av företagsformen synes knappast i och för sig påverka kapitalbehovet eller motivera en ändring av detta behovs finansiering. Det kan därför anses företagsekonomiskt motiverat, att det hittillsvarande egna kapitalet, som den 30 juni innevarande år enligt en genom anstaltens försorg nyligen företagen undersökning beräknas ha ett värde av cirka 1,7 miljoner kronor, även efter ombildningen till aktiebolag i sin helhet redovisas under benämningen eget kapital. I statens bokförda nettoförmögenhet ingår statens reproduktionsanstalts fond per den 30 juni 1960 med obetydligt över 1 miljon kronor. Skillnaden mellan nyssnämnda värde å 1,7 miljoner kronor och det i rikshuvudboken för ifrågavarande fond redovisade nettokapitalet förklaras av, att detta kapital nedbringats ej blott genom avsättningar i vanlig ordning till värdeminskningsskonto utan även genom extra avsättningar för mötande av framtida pensionsförpliktelser.

Reproduktionsanstalten åtnjuter för närvarande med stöd av riksdagens medgivande en rörlig kredit i riksgäldskontoret å 700 000 kronor. Jag utgår från att även till det nya bolagets disposition behöver ställas en rörlig kredit av erforderlig omfattning.

För nästa budgetår synes utvidgningen av anstaltens verksamhet böra hålla sig inom ramen för outnyttjade belopp av redan lämnade investeringsbemyndiganden jämte de investeringsanslag till utökad maskinell utrustning m. m., som jag i det följande föreslår skall anvisas i vår. Vid de bedömanden av investeringsbehovet som skall ligga till grund för anvisningen nästa år av medel till aktiekapital m. m. för bolaget måste självfallet beaktas nödvändigheten av att företaget får en tillfredsställande räntabilitet.

Oavsett den förestående bolagsbildningen bör det pågående rationaliseringsarbetet vid reproduktionsanstalten fortsätta. Jag förordar därför, med godtagande av lantmäteristyrelsens kostnadsberäkningar, att för nästa budgetår anvisas sammanlagt 215 000 kronor för anskaffning av maskinell utrustning vid anstalten. Av det föreslagna investeringsbeloppet torde 205 000 kronor böra ställas till förfogande under anslaget *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning* och 10 000 kronor under anslaget *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten*.

Slutligen vill jag för Kungl. Maj:t anmäla, att frågor om lönegradsändringar av vissa tjänster vid reproduktionsanstalten varit föremål för överläggningar mellan företrädare för civildepartementet samt vederbörande personalorganisation. I anslutning härtill bör vid fastställandet av anstaltens driftkostnadsstat för budgetåret 1961/62 de i personalförteckningen för anstalten upptagna tjänsterna som byrådirektör i Ae 24, ingenjör i Ae 23 och assistent (kartredaktör) i Ae 17 utbytas mot tjänster som byrådirektör i Ae 26, förste driftsingenjör i Ae 24 och assistent i Ae 19. Därjämte bör befattningen som bokhållare i Ae 15 omändras till en tjänst som kamrerare i Ae 17. Den för närvarande med vikarie uppehållna tjänsten som avdelningsdirektör i Bg 1 bör för nästa budgetår avses för en befattningshavare med särskilda kunskaper och erfarenheter på det tryckeriekonomiska området.»

Utskottet

Statens reproduktionsanstalt, vilken nu är organiserad såsom ett affärsdrivande verk under lantmäteristyrelsens överinseende, har till uppgift att, mot betalning, åt staten och dess organ ävensom åt enskilda utföra reproduktion och tryck av kartor, blanketter m. m. samt att bedriva förlagsverksamhet i samband därmed. Antalet anställda uppgår för närvarande till omkring 150 och anstaltens årsomsättning till cirka 3,6 miljoner kronor.

Då reproduktionsanstaltens tekniskt och industriellt inriktade verksamhet bedrivs i konkurrens med ett stort antal privata tryckeriföretag anser utskottet att anstalten bör ha samma företagsform som de konkurrerande företagen, nämligen aktiebolagsformen. Utskottet kan därför helt ansluta sig till de motiv för förändrad företagsform för anstalten som redovisats av 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna och föredragande departementschefen. En ombildning av reproduktionsanstalten till statligt aktiebolag bör ske den 1 juli 1962. Vad i propositionen anförts rörande bolagsordning för det nya bolaget samt aktiebrev och rösträtt för statens aktier å bolagsstämma m. m. föranleder ingen erinran från utskottets sida. Bland annat bör i bolagsordningen anges att det nya bolaget har till ända-

mål att bedriva tryckeri- och förlagsverksamhet, innefattande även reproduktionsarbete i fråga om kartor. I enlighet med vad som uttalats i propositionen bör det ankomma på Kungl. Maj:t att låta vidtaga de förberedelseåtgärder, som erfordras för reproduktionsanstaltens övergång till bolag. Utskottet finner för sin del angeläget att, såsom i propositionen angivits, en arbetsgrupp med karaktär av interimsstyrelse bildas för att genomföra sådana undersökningar om bolagets inriktning i fråga om skilda verksamhetsgrenar, om dessas lämpliga omfattning och om organisationen i stort ävensom sådana förhandlingar med bland annat berörda personalkategorier, som bör vara avslutade innan bolaget träder i funktion.

Därest undantagsvis så skulle bli fallet att anställd vid reproduktionsanstalten inte kan beredas anställning vid det nya bolaget, bör i överensstämmelse med vad departementschefen anfört i princip tillämpas motsvarande förfarande, som 1960 års riksdag (prop. 184; SU 206; rskr. 402) förordade beträffande sådan personal vid marinverkstäderna i Karlskrona vilken vid ombildningen av dessa verkstäder till bolag inte kunde beredas anställning. Vad i propositionen sagts rörande viss ekonomisk gottgörelse enligt regler — i huvudsak likartade med dem som gäller rörande övertalig personal vid örlogsvarven — till sådan anställd vid reproduktionsanstalten som ej kan beredas fortsatt anställning, föranleder ingen invändning från utskottets sida. Ej heller har utskottet något att erinra mot vad departementschefen uttalat angående ersättning till det nybildade bolaget för pensionskostnader, som kan hänföras till anställningstid före övergången i bolagets tjänst.

Utskottet, som besökt vissa av reproduktionsanstaltens nuvarande lokaler, vill understryka angelägenheten av att företagens lokalfråga får en snar och ändamålsenlig lösning. Därför vill utskottet som sin mening uttala att det avsedda nybygget för företaget, nämligen det i propositionen omnämnda byggnadsprojektet i Räcksta i Stockholms nordvästra del, bör bedrivas så snabbt som möjligt och med bestämd inriktning på att äskanden om investeringsanslag för byggnadsarbetet skall framläggas för årets höstriktdag.

Såsom departementschefen anfört bör spörsmålen om det nybildade bolagets behov av aktiekapital och rörlig kredit i riksgäldskontoret liksom andra finansiella frågor i samband med ändringen av företagsformen närmare prövas av förut nämnda arbetsgrupp. Mot vad departementschefen uttalat rörande överförandet till det nya bolaget av de till reproduktionsanstalten hänförliga tillgångarna och skulderna samt företagens rörelse har utskottet ingen invändning. I anledning av vad i motionsparet I: 643 och II: 752 anförts angående bolagets finansiering vill utskottet betona att vid avvägningen av det kapital, som prövas bära tillföras bolaget och varom äskande kommer att föreläggas nästa års riksdag, måste beaktas att detsamma inte kommer i sådant läge i förhållande till de privata företag i den bransch, där bolaget skall verka, att det inte får avsedd konkurrenskraft. Utskottet finner det nödvändigt att företaget får en tillfredsställande räntabilitet och kan därför

inte ansluta sig till motionärernas uppfattning att ytterligare medel utöver de för budgetåret 1961/62 föreslagna investeringsanslagen ej bör tillföras företaget.

Oavsett den förestående bolagsbildningen är det enligt utskottets uppfattning erforderligt att möjligheter föreligger för ny- och ersättningsanskaffningar under nästa budgetår av maskinell utrustning vid reproduktionsanstalten. Utskottet tillstyrker därför det i propositionen framlagda förslaget att under anslagen Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning samt Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten för budgetåret 1961/62 anvisas investeringsanslag av 205 000 kronor respektive 10 000 kronor.

I motionsparet I: 643 och II: 752 har vidare framförts vissa yrkanden, vilka rör Kungl. Maj:ts den 10 mars 1961 fattade, i propositionen återgivna beslut om det statliga kartryckets ordnande. Utskottet kan inte biträda dessa yrkanden.

I det föregående ej särskilt berörda uttalanden och förslag i propositionen föranleder ej någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning besluta att statens reproduktionsanstalt skall per den 1 juli 1962 organiseras som ett statligt aktiebolag i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i det föregående;

II. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å motionerna I: 643 och II: 752, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för att förbereda det nya bolagets bildande m. m.;

III. att riksdagen må å kapitalbudgeten för budgetåret 1961/62 anvisa

a) till *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning* ett investeringsanslag av 205 000 kronor;

b) till *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* ett investeringsanslag av 10 000 kronor;

IV. att riksdagen må besluta avslå motionerna I: 643 och II: 752, såvitt de ej berörts i det föregående.

Stockholm den 18 april 1961

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Jonsson,* Bertil Andersson, Hjalmar Nilsson, Carl Eskilsson,* Mossberger, Jonasson, Hedström, Uno Olofsson, Åkesson* och Nils-Eric Gustafsson;

från andra kammaren: herrar Hæggbloom, Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Johanson i Västervik, Nilsson i Lönsboda, Franzén, Lundmark, Nilsson i Bästekille, Eskilsson i Likenäsa* och Hamrin i Kalmar.

Reservation

av herrar *Carl Eskilsson, Uno Olofsson, Haeggbloom, Nilsson* i Bästekille och *Nilsson* i Lönsboda, vilka ansett att

dels den del av utskottets utlåtande som i sista stycket å s. 9 börjar med orden »I anledning av» och som å s. 10 slutar med orden »tillföras företaget» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I anslutning till vad i motionsparet I: 643 och II: 752 anförts angående det blivande bolagets likställdhet med privata företag vill utskottet understryka vikten av att det nya företaget får verka och utvecklas i fri konkurrens och under helt marknadsmässiga betingelser.»

dels det stycke i utskottets utlåtande å s. 10 som börjar med orden »I motionsparet» och slutar med orden »dessa yrkanden» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionsparet I: 643 och II: 752 har vidare framförts vissa yrkanden, vilka rör frågan om det statliga karttryckets ordnande. I anslutning till dessa vill utskottet som sin mening uttala, att inte bara tryckningen utan även distributionen av de officiella kartorna bör ske efter anbudsförfarande och i fri konkurrens.»

dels ock utskottets hemställan under II och IV bort lyda sålunda:

»II. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med bifall till motionerna I: 643 och II: 752, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för att förbereda det nya bolagets bildande m. m.;

b) uttala att det blivande bolaget bör verka och utvecklas i fri konkurrens och under marknadsmässiga betingelser;

IV. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 643 och II: 752, såvitt nu är i fråga, uttala att såväl tryckningen som distributionen av de officiella kartorna bör ske efter anbudsförfarande och i fri konkurrens.»

* Ej närvarande vid justeringen.